

מטורף ושמך וילנאי

אהרון מגד זוכה ב.פוליצר

ישורן נוסח לאור הפסנתר של ש. שלום

■ בגיליון ישישן של שבועון הליכוד יומן השבוע מצאתי תחת הכותרת תנועת שלום עכשיו היא הפרק המכוער ביותר בתולדות הציונות. ראיון שאותו ערך אדר קיסרי עם זאב וילנאי. עוד מלבד המצאתם של אנשי שלום עכשיו והצעה שיעזבו את מדינת ישראל, מגלה וילנאי סקופ: עד היום לא נשל אפילו ערבי אחד ביהודה ושומרון ממקום מגוריו ומאדמותיו... כתוב שורות אלה נכח לפני שנים רבות בטקס חנוכת מיתקן צבאי בניקת הירדן, שבו נשא וילנאי נאום לפני קצינים בכירים של צה"ל, ואמר בין השאר כנאומו: אתם רואים מכאן את הרי מואב ואדום... אלה שלנו ועליכם לכבשם אותם. בבוא העת... מן הסתם, גם שם לא ינושל ערבי אחד מכיתו ומארמתו.

■ ביום השישי שעבר תפס אותי כרוזנה של ירושלים משורר נודע, ובפרי צחוק איריים אמר לי: שמעת? אהרון מגד זכה בפרס פוליצר! שאלתי מלא תדהמה למה הוא מכוון דבריו, פתח את עיתון הארץ שהיה מתחת לכיתושיחי, עליל על בו עד שהגיע לרף הספרותי של העיתון, והראה לי בתחתית העמוד מיששצת שכותרתה היתה: פרס אמריקאי לאהרון מגד. אבל באותיות הקטנות היה כתוב שמגד לא זכה בשום פוליצר אלא בפרס סמילן. מטעם הריבוען היהודי פרנז טנס. המשורר לא הירפה ואמר: בתמורה צריך עכשיו להעניק לסופר נורמן מאילר את פרס איתנים!

■ פארוודיה שירית מהממת פרסס הסופר והמשורר יצחק לאור במשא. מוסף הספרות של דבר (22.4), תחת הכותרת טפי אני אומר לך, טפו, בנוסח לשון שיריו של המשורר אבות ישורן, המערב

זאב וילנאי
הנישול והאמת

מילות אידיש, עברית וערבית בשיריו. לאור גם הקדים מוטו מתוך אחד משירי ישורן, בפארוודיה זו מתאר לאור את עולמם של העובדים הערביים בתל-אביב (ירשנים עשירים בכרך הערבים הקטנים יבולת של פלסטין...) את שירו מסיים לאור כראוי יד מבחנה ציוני מגד את יפו שתבאב שתצא כל הנשמה/תודה באשמה לא שלי אוי קינדרלאך מן פלסטין איך בן/מיט אויך. יא אולאר פלסטין אנא מעכסם כי איך אקשיב אירב עם קראסניכטאו אם לא/אקרא לה עין אל הילודה יפו איך...

■ במקביל לגלולות-שינה שאותן פיזר המשורר ש. שלום (שיר לפקוד מדינת ישראל) במהלך ועידת אגודת הסופרים שזכתה

חנת-פרס, סמילן מגד
איזה פרס?

מילון, הוכיח שלום כי פרס נס ליחו כמשורר, והוא פירסם כמשא (דבר 8.4) את תרגום שירה של המשוררת אלה לפקדי-שילר פסנתרי הכחול תחת הכותרת פסנתר כחול. אלא גיורסתו של שלום אינה הגירסה העברית הראשונה, ובין הגירסות שקדמו לה ישנה זו של יהודה עמיחי (בקובץ שערך ויתרגם משירי לסקר-שילר). גירסתו של שלום נראית לו כתרגום מגרמנית לעברית, אלא כתרגום מעברית עכשווית לעברית של ימי ראשית ההשכלה. בתרגומו השתמש שלום בין השאר במילים: תבל מתפרעת (העולם התאכזר); שזרדה (מזמרת); אכלתי מפת המרורים; דלתי הרקיע (שערי השמיים). איך אמר פעם משורר עברי על ש. שלום: שלום שלום ואין ש. שלום.

■ נבי מילחמות ישראל, ואחרים שני עמודים של שירי וילנאי בטלר ייטס בתרגום לעברית. צילה אושפיז-אמינון מביאה ברשימתה שפה מדוברת וכתובה - נשק פוליטי היבטים מרתקים של השפעת שילטון הליכוד על השפה העברית העכשווית המשך מסתו של הלל ברזל מייגעת (וגם תמונתו של יהודה עמיחי מלפני כ-30 שנה ארכאית במקביל). רבישיח תחת הכותרת שילוב עדות או מהפכה מביא ריון בהנחיית העורך. יעקב בסר בהשתתפות: שמעון בלס, א"ב יהושע, ס' יזדר ואחרים. בחוברת מופיעים גם כל המדורים הקבועים.

■ לסיכום, יש בהפיכת עתון 77 לירחון משום מגמה חיובית של יצירת ז'ורנאל ספרותי-תרבותי, שיש לו מקום בנף התרבותי של ישראל. מעט דילול בחומר עשוי להפוך את עתון 77 לעיתון מרתק.

והוא יוצא לחפש את עתידו, בתיקוה כי ברחובות הסואנים של ניריורק ייפגוש מכרים שיביאו לשינוי עולמו. כשרדה החמישית הוא פוגש את ללנד קלוז (הארם שגנב ממני את שרה וייאט...). האיש שסטארבאק הסגיר לידי ציירי המכשפות. אלא שמצבו של קלוז אינו טוב מזה של סטארבאק: בל שערך נשר. רגליו היו מתהפכות בנעליים קרועות... סוכניקודפ-מכירות חפר הצלחה של קוספוט-גפרורים מקרטון ולוחות-שנה... סטארבאק מנסה להתחמק מפגישה זו, אך קלוז אינו מוותר. כאשר הוא קורא בשמו של סטארבאק, אומרת מרטטטית הניצבת לידם: אור, אלהים איריים! וולטר ס. סטארבאק! זה באמת אהבה? היא מציגה עצמה כמרי קתלין, אחת מאהבותיו של סטארבאק בימי צעירותו, קוראת: אחרי שסוף-סוף מצאתי אותך, וולטר, אני לא אשחרר אותך יותר לעולמי!

היא מוליכה את סטארבאק לפיסגתה בניין קרייזלר. תוך שהיא קוראת לאנשים כרוכה: פטס קפיטליסטים... סולטוקטים נסוחים ומצצצרים... מכיר סטארבאק לקוראיו: מרי קתלין אולוני היתה כמובן גב' ג'ק גרייהם האגדית, מחזיקת המניות העיקרית בתאגיד ראמגאק... וכאן הוא מספר על ימי נעוריו, על חברותו עם מרי, פגישתם המשותפת עם מנהיג הפועלים קנת וייסלר, ואת פרטי סיפור אהבתם.

מרי רושמת את שמות האנשים שהיטיבו עם סטארבאק ככלא ומרגע עזיבתו את הכלא, וזה מוסר לה את השמות, כולל שמו קלוז. תוך שעות ספורות הופכים כל אלה לסגיינשיא ופקידים בכירים בתאגיד-הענק שלה ראמגאק.

אלא שסיפור הפיות משתבש לו כאשר מכונית פוגעת במרי, וזו נמלטת למחילות ניריורק, שם היא מתה, ומוסרת לסטארבאק את צוואתה המורישת את מניותיה בחברת ראמגאק לאומה האמריקאית. סטארבאק מעלים את הצוואה עד שהוא נתפס, ונשלח שוב לבית-הכלא.

ציפור-כלא הוא סאטירה מעולה על החלום האמריקאי לגונויו, חלום הצדק, חלום הממון, חלום החופש. דומה שקורט וונגוט מגלגל בצורה מטורפת בספר זה על כל פרותיה הקדושות של ארצות-הברית. ציפור-כלא הוא ספר מומלץ ביותר, העשוי לסחוט מהקורא פרצים מטורפים של צחוק, ששום ספר אחר אינו עשוי לסחוט ממנו.

האמריקאי - אתו חלום אווילי של תהילה וממון, המפעיל את בוכנותיה של ארצות-הברית. ציפור כלא הוא יצירת צניות מעולה, שגיבורה הוא וולטר ס. סטארבאק, בנו של נהג אישי של מיליונר אמריקאי, הוזכה בחינוך מעולה (הרווארד), עובר תלאת-חיים למיניה, עד שהוא מתמנה ליועץ בבית-הלכן, בימי שלטונו של הנשיא, ניקסון. בעל כספים הקשורים כפרשת ווטרגייט, המוסתרים במרתף הבית-הלכן, שם נמצא מישרו של ריצ'רד סטארבאק, הוא נכלא, בדומה לאשמים אחרים כפרשה שהרעידה את ארצות-הברית.

ציניק וונגוט
סיפור פיות מודרני

סיפורו של סטארבאק מתחיל מעט קודם לשירותו מהכלא, הוא נשמע כניסה אמריקאית לספר איוב. אשתו מתה עליו, בנו מתנכר לו, בכיסו כמאתיים דולאר, ועליו להתחיל מחדש את חייו בגיל שישים ויותר.

סטארבאק, המגולל בפלאש-באק לאחר את סיפור-חייו, מעיר על עצמו: כך שהאידיאליזם שלי לא מת. אפילו בבית-הלכן בשירות ניקסון, לא מת אפילו בבית-הסודה, לא מת אפילו כשנעשיתי, במישרתי האחרונה, סגנינשיא של מחלקת התקליטים למוסיקה עממית של תאגיד ראמגאק... ועובר מייד לספר על מות אשתו היהודיה רות מגורשים בלב, שבועיים לפני מאסרו. סטארבאק מתאר את הקריירה הצבאית שלו במלחמת-העולם, שאחריה פגש את רות, שזה עתה יצאה ממחנות-המוות.

בינות לפלאש-באקים חוזר סטארבאק למציאות שממנה הוא משתחרר - בית-הכלא שבו הסודה שלו הוא לא אחר אלא קליד קרטר (בקרדו מדרגה שלישית של נשיא ארצות-הברית). בעל אותן חיות אחרון הכלואים שנפרד מסטארבאק הוא בוב סנדר (אסיר-העולם בכלא, שהראשם בבגידה במלחמת קוריאה...) שהוא מחבר סיפורי מדע-בידיוני, שאיבד בתוליו אצל סוכנות-השואת צפון-קוריאה, שבעטייה נכלא.

הסיבה למינויו של סטארבאק כיועץ לענייני נוער בבית-הלכן היתה הלשנה על יידו הטוב ביותר בימי ציד המכשפות, הלשנה שניקסון נזכר בה כאשר מונה כנשיא. עם יציאתו מהכלא, נכנס בעקפיין לסיפור תיאורה של הגברת ג'ק גרייהם (מחזיקת המניות העיקרית של תאגיד ראמגאק). שלא נראתה כציבור מזה חמש שנים.

סטארבאק מגיע לנייריורק ושוכר לעצמו חדר במלון אשפתות בשם אראפאהו, שבעבר הרחוק היה מרכזו של החוגג-הנוצץ בנייריורק. ביתניים מספר סטארבאק את הרקע המאוד פרולטארי של משפחתו, את הקשרים והמפגשים שבינו ובין מייסדי תנועת הפועלים האמריקאית, ואת סיפור הוצאתם להורג של הצמר סאקו וואנאמי.

בבוקרו הראשון בחופש, מתעורר סטארבאק בשעה שבה היו משכימים את האסירים בכלא.

כתביעת

עיתון 77

במשך שש שנים הופיע עתון 77 אחת לחודשים, במתכונת ששינתה בהדרגה פרצופים ספרותיים לכאן ולכאן, תוך שניסה לבור דרכו ולהגיע למתכונתו ההולמת. מעט מאוד מהגליונות שרא-אור במתכונות השונות היה בהם כדי להרשים את הקורא ואת שוחר היצירה הישראלית.

שני הגליונות האחרונים של עיתון 77, במתכונתו החדשה כירחון, מהווים חידוש של ממש בנוף עיתוני הספרות, חידוש של מתכונת עיתונאית-ספרותית.

חוברת 38 נפתחת בשיר של יגאל בן-אריה (הודאה) ובפינת הלשון התקינה (אמור: שטחים כבישים ו/או שטחים מזחוקים. אל תאמר: יהודה ושומרון וחבל עזה... אמור: להרוג, לטבח, להשמיד, אל תאמר: להרוג, לנקות-שטח...) שני עמודים תחת הכותרת פינקס ארועים מביאים כרוניקה של אירועים ספרותיים שונים שהתרחשו במדינה במהלך החודש. ארבעה סיפורים קצרים של יוסל בירשטיין אופניים לאיכויות הרגילות של

* עתון 77 - עורך יעקוב בסר; חוברת 38. 62 עמ' (פורמאט שבועון).